

Oorlog in Okselaar

Over een (bijna) vergeten familiedrama in mei 1940

Guido Peeters

Als we in het Limburgse Paal de gemeentelijke begraafplaats betreden, kunnen we er moeilijk naast kijken: links en rechts van de centrale laan domineren een aantal robuuste grafmonumenten in blauwe hardsteen de achterliggende tombes van recentere datum. Bij het derde van rechts houden we halt. We staan bij een statige stèle, uitgewerkt met twee slanke kruisen en bekroond met een bronzen beeltenis van de lijdende Christus. We nemen kennis van de informatie die het grafmonument prijsgeeft in harde, zwarte letters: **HIER LIGT BEGRAVEN DE FAMILIE KIMPEN, JAMMERLYK OMGEKOMEN IN EEN BOMBARDEMENT TE ZICHEM DEN 14 MEI 1940.** Op de tombe rest nog net voldoende plaats voor de namen van de ouders en vier van hun kinderen, die hier hun laatste rustplaats hebben gekregen. We worden er een beetje stil van. Er moet zich bijna tachtig jaar geleden - ergens in Zichem - een verschrikkelijke tragedie hebben afgespeeld. Al zijn we zelf niet van Zichem, we zullen niet rusten voor we het verhaal achter het dramatische einde van deze Paalse familie hebben achterhaald.

Opsporing verzocht

Begin 2018 bereikte een intrigerende vraag van de collega's uit Paal onze heemkring in Averbode. Of we hen informatie konden bezorgen over de omstandigheden waarin zes leden van de familie Kimpen uit Paal zijn omgekomen in Zichem op 14 mei 1940. De vraag was vergezeld van een foto van het bewuste kerkhofmonument. Eerlijk: van een bombardement in Zichem hadden we dan nog nooit gehoord, laat staan van een familie Kimpen uit Paal. Vol verwachting trokken we dus naar onze vrienden in Zichem, van wie we weten dat ze zeer begaan zijn met de geschiedenis en de heemkunde van hun geliefde heimat.

Niet weinig waren we echter verbaasd dat ook in Zichem niemand kennis had van enig bombardement in de meidagen van 1940. Niet

Grafmonument van de familie Kimpen op het gemeentelijk kerkhof van Paal. (collectie Guido Peeters)

in Zichem, niet op de Keiberg, niet in Okselaar. Onmogelijk! Iemand dacht zelfs even dat we een flauwe grap kwamen uithalen in Zichem. Tot we met de kerkhoffoto uit Paal de ongelovige Thomas in kwestie op andere gedachten konden brengen. Maar verder dan de vliegende bom die in 1944 onder meer de kerk van Zichem had toegetakeld, kwamen we niet. Wel hoorden we nog een vaag verhaal over een bombardement met burgerslachtoffers in Scherpenheuvel, *'ongeveer op de plaats waar nu een Colruytwinkel staat'*. We leerden dat er bommen vielen op het vliegveld van Schaffen en op enkele belangrijke invalswegen en kruispunten in Diest. Wellicht waren daar burgerslachtoffers te betreuren geweest, die in dat hectische moment verkeerdelijk 'toegewezen' waren aan Zichem.

Er was ook nog de bejaarde Zichemnaar Ferdinand (*Ferde*) Thijs, oud-veldwachter en politie-commissaris. Die herinnerde zich dat op de derde of vierde dag van de oorlog een bom was gevallen op een trein tussen Diest en Zichem. Dat gebeurde ter hoogte van de plaats genoemd *'De Vier Duikers'*. Dus op het grondgebied van Zichem. Er waren toen naar verluidt meerdere burgerslachtoffers. (Volgens Ferde Thijs was men van plan geweest in die buurt een groteabri te bouwen waar de Zichemnaren konden schuilen bij (lucht)alarm. Maar na het treinincident had men het daar niet langer de geschikte plaats gevonden). Eindelijk een valabele piste. Terstond planden we een bezoek aan het NMBS-archief in Brussel.

Dan kwam er een flard bijkomend nieuws uit Paal aanwaaien in Averbode. Nazaten van de enige Kimpen die het fatale bombardement in Zichem had overleefd, hadden hun vader meermaals horen gewagen van een *'wit kasteeltje'* in de buurt van de plaats des onheils. Als er over kastelen gesproken wordt, moeten we in Okselaar zijn, zo weten we in

Averbode. Op naar Okselaar dus. Aanvankelijk viel men ook daar uit de lucht. Zo bijvoorbeeld bij de plaatselijke afdeling van de Nationale Strijdersbond. *'We weten van niets, want we waren toen met de ganse familie op de vlucht'*, was een regelmatig gehoord excuus. Niettemin werd het ons allengs duidelijk dat we in Okselaar op het goede spoor zaten.

Het Arendschoot voor WO II. In Okselaar sprak men van 'Het Wit Kasteeltje'. Hier was het oorlogscommando van de 14e Infanteriedivisie ingericht van 10 tot 12 mei 1940.

Aanvankelijk zochten we in Okselaar tevergeefs aanknopingspunten op het domein Bosquet, het oord van het bewuste *wit kasteeltje*. Dan werden we vriendelijk ontvangen bij Staf Van Gelder (*Staf van Mieke Keunink*) en zijn echtgenote *Lewis*. Staf (°1921) is geboren in Okselaar en is wellicht de oudste nog levende inwoner van zijn geboortedorp. Staf was negentien in 1940 en woonde toen nog bij zijn ouders aan de Oude Baan. De hoogbejaarde Staf herinnerde zich nog levendig dat er in mei 1940 een hele familie *van ergens aan het kanaal*, die op de vlucht was, in Okselaar was omgekomen. Er was slechts één overlevende. Staf situeerde het gebeuren achteraan in de huidige Averbodeweg, niet zover van de Uilenkoploop, die er de grens vormt met Averbode¹. Daar stond toen, voor men

¹ Tot in de jaren 1960 gingen de mensen van Okselaar langs die Averbodeweg naar Averbode (centrum en

de Uilenkoploop bereikt, aan de linkerkant het huis van Louis en Plien Van Gelder-Peron (*de Witte van Mieke Keunink en Plien van Beir van Pasjke*).

Louis was een oudere broer van Staf. Volgens Staf had het drama zich dus afgespeeld nabij het huis van zijn broer en schoonzus. *‘Maar ik ben daar zelf niet durven te gaan kijken uit schrik voor de Duitsers. Dus meer details kan ik u helaas niet geven’*, wist Staf nog te vertellen. Later zouden andere bronnen het getuigenis van de bejaarde Staf bijstellen en aanvullen.

Hierna vindt u het resultaat van onze moeizame zoektocht.

Oorlog in de voortuin en aan de achterdeur

Toen de Duitsers op vrijdag 10 mei 1940 België aanvielen, was Okselaar al helemaal in oorlogsmodus. Reeds een half jaar lang lagen er honderden gemobiliseerde manschappen met bijbehorend oorlogstuig ingekwartierd bij de burgers.

Omgekeerd waren niet minder dan 102 Okselaarse mannen onder de wapens geroepen en naar hun verre kantonnementen vertrokken.

Als bescherming tegen gebeurlijke luchtaanvallen hadden de gemeente en menig burger ‘abri’s’ in gereedheid gebracht. De vijand moest te allen prijze opgehouden worden aan het Albertkanaal.

Mobilisatie in Okselaar (1939). Soldaten van het 12e Linierement ingekwartierd in de hoeve van Jan en Maria Exelmans-Nuyts, aan de Averbodeweg 37. In het midden met hond staat Maria Nuyts (Mie van Jaune Poemp), rechts van haar Jan Exelmans. (collectie Eddy Exelmans)

---

abdij). Tegenwoordig is de weg, die over het latere domein De Vijvers liep, voorbij Okselaar afgesloten.